

אמנות

פרנץ רציני של אתר רציני חזון בן כנען | צילום: דין אהרני רולנד

בלוז כנעני

אחרי שהיה לישראלי הראשון שזוכה בפרס היוקרתי של הנשינול פורטרט גלרי בלונדון, מתן בן כנען מציג תערוכת יחיד במוזיאון תל אביב. ריאליזם זה שוב באופנה, והוא לקח את זה צעד אחד קדימה | מיטל רז

מתן בן כנען הוא אחד מסיפורי הסינדרלה המדהימים באמנות הישראלית: במשך כמה שנים הוא צייר בסטודיו שלו ברמת ישי, הציג פה ושם בכמה תערוכות קבוצתיות, אבל רק אחרי שעזב משרת הוראה התמסר באופן טוטאלי לציור. ההתמסרות הזאת הולידה סרין של יצירה ושל עבודות. אחת מהן, "אנאבל וגיא", זכתה לפני שלוש שנים באחת התחרויות היוקרתיות בעולם, של הנשינול פורטרט גלרי בלונדון. בן כנען (38), הישראלי הראשון שהגיע למעמד המכובד הזה, הפך בן לילה מאמן אנונימי כמעט לגמרי ליקיר האמנות המקומית. הזכייה, הוא מספר, הביאה לו הברה, אספנים חדשים "וגם ביטחון כמה שאני עושה. זה אפשר לי לעשות עבודות

הריאליזם החברתי הצרפתי של המאה ה-19 וגם עם הגרסה המקומית שלו, הריאליזם הסוציאליסטי-קיבוצי של שנות ה-50. איך עובר תהליך הציור שלך? "ההתכוננות היא פנימה והחוצה. זה מתחיל מאיריאה שצצה לי, אני מתחיל להוציא סקיצות. להבין מה אני עושה. אחר כך אני מגבש אנשים וניצבים. ממש כמו בהפקות. אני בוחר לוקיישנים ושעה ביום. אני מצלם את הניצבים, אלו המון צילומים. אחר כך אני חוזר לסטודיו ושם זו יכולה להיות ישיבה של חודשים. הרבה פעמים אני חוזר אל השטח. זה תהליך חי דינמי".

מה העמדה שלך לגבי ההתעוררות של הציור, בייחוד ציור מהתכוננות המיושן חזר לאופנה. "אני מתעסק רק כמה שאני עושה, אין לי כל כך דעות ואגנדות, להחזיר או לא להחזיר. אין לי למשל בונות להחזיר לאופנה את מרכרנט. מובן שאני מעריך אמנים שמציירים כי זה לא מובן מאליו לצייר".

אתה חי ועובד בפריפריה. אתה לא מרגיש צורך להיות קרוב למרכז ולשיח של העכשווי של הציור? "לא. אני תופס את עצמי מרכז ולא במובן האגוצנטרי. החיים שלי זה המרכז, אני לא צריך להיות תקוע בספורים של אחרים או התרחשויות שהן הרבה רעש. אני צריך שקט, לנקות את הסביבה, ואני לא אצליח לעשות את זה עם כל כך הרבה רעש. ושיח זה רעש, זה לא טוב לי. השיחים שעוזרים לי לא קשורים לתל אביב ולמרכז. ספר, שיר, אפוס או סרט - זה מה שאני צריך".

← מתן בן כנען - "ציורים", מוזיאון תל אביב, שד' שאול המלך 27 ותל אביב, פתיחה: שני (25.6)

גדולות, מסיביות ומונומנטליות". עכשיו, לרגל זכייתו בפרס שיף, הוא פותח תערוכת יחיד במוזיאון תל אביב. הפרס מחולק זה עשור לציירים פיגורטיביים-ריאליסטיים. סגנון שזוכה לאחרונה לעדנה מחודשת אחרי שנים של התעלמות וחוסר עניין מצד קהילת האמנות הישראלית. בשנה שעברה זכתה בפרס הציירת פאטמה שנאן, השנה היה זה בן כנען ובשנה הבאה זו תהיה סמאח שהארה - שלושתם בגורי המחלקה לאמנות במכללת אורנים הצפונית, שמצמיחה שמות גדולים לאחרונה.

איך אתה מסביר את זה?
"אין הרבה מקומות בארץ שמלמדים ציור. לי אורנים נתנה את הקרקע ואת הכלים. אלי שמיר היה המורה שלי ושל פאטמה, אני לא בטוח לגבי סמאח, והוא לימד אותי הרבה. באורנים נתנו לי את החופש לעשות מה שאני רוצה, לא הייתי צריך למצוא חן ולא להתיישר לפי אף אחד".

בתערוכה יציג בן כנען עבודות מהעשור האחרון, גם את "אנאבל וגיא" המרובר, שנמכר מאז הזכייה לאספן ישראלי. "זה מאוד מרגש לראות בחלל אחד את כל העבודות זו ליד זו, לראות את הדרך שעשיתי", הוא אומר. הנשואים שלו נעים בין טבע דומם, גופים ודיוקנאות, אבל המרכז של התערוכה יהיה ציורי הסצנה, כפי שהוא מכנה אותם. אלו סצנות יומיומיות, הפי ישראליות שיש, שהוא בדרך כלל מצייר מהתכוננות. אבל עם טאץ' מקראי, מיטולוגי או תולדותי-אמנותי, למשל "המנוחה" שמתכתב עם סגנון

"אני מגוש אושים וניצבים, ממש כמו בהפקות, אני בוחר לוקיישנים ושעה ביום. אלה המון צילומים"